

Kirkjuþing 2019
29. mál – Þskj. 29

T I L L A G A

til þingsályktunar um gerð sviðsmynda fyrir þjóðkirkjuna
(Lagt fyrir 59. kirkjuþing 2019)

Flutt af Steindóri Haraldssyni
Frsm. Steindór Haraldsson

Kirkjuþing 2019 samþykkir að fela kirkjuráði að hlutast til um að ráðist verði í gerð sviðsmynda fyrir þjóðkirkjuna ekki síðar en í janúar 2020.

Greinargerð.

Flutningsmaður hefur lagt fram sambærilega tillögu á kirkjuþingum 2016 og 2018. Flutningsmaður telur að víðtæk stefnumótun fyrir þjóðkirkjuna verði ekki lengur umflúin. Sú stefnumótun verður að ná til grasrótar þjóðkirkjunnar. Að öðrum kosti verður ekki sátt um hana. Til að undirbyggja þá stefnumótun þarf að fara fram gerð sviðsmynda, sem gerð verður grein fyrir hér að neðan. Að lokinni þeirri vinnu er hægt að hefjast handa við stefnumótunina sjálfa.

Þjóðkirkjan stendur nú á krossgötum, fyrirsjáanlegar breytingar eru á stjórnsýslu hennar. Ný þjóðkirkjulög eru í farvatninu og munu líklega verða staðfest á næsta ári. Gap hefur verið að myndast á milli grasrótarinnar og yfirstjórnar. Gallup birti ítarlega könnun, sl. haust, á trausti til þjóðkirkjunnar. Þar kemur í ljós að á sl. 20 árum hefur traust þjóðarinnar til þjóðkirkjunnar fallið úr 61% í 33%. Það er ekki ásættanlegt að aðeins 33% þjóðarinnar treysti þjóðkirkjunni. Sviðsmyndagerð er markviss aðferð til að leiða í ljós hvað veldur þessu vantrausti. Það þarf að þekkja rót vandans til að takast á við hann.

Mikilvægt er að staða þjóðkirkjunnar í dag verði kortlögð og unnið út frá þeirri stöðu við stefnumótun hennar, en þar koma sviðsmyndir inn í myndina sem undirstaða. Gert er ráð fyrir að þegar gerð sviðsmynda er lokið geti hin eiginlega stefnumótunarvinna hafist.

Um hugsanlega gerð sviðsmynda varðandi framtíð kirkjunnar.

Sviðsmyndagerð er aðferð við að greina og draga fram helstu drifkrafta sem móta starfsumhverfi kirkjunnar til framtíðar. Aðferðin hvetur til samtals við þjóðkirkjufólk

og er jafnframt ómetanlegt tæki við stefnumótun en ekki síður til að víkka sjóndeildarhring þeirra sem tengjast starfsemi kirkjunnar. Með fastmótaðri aðferðafræði er velt upp ólíkum sviðsmyndum um framtíð kirkjunnar á Íslandi. Þannig eru helstu drifkraftar í starfsumhverfi hennar greindir og í kjölfarið mótaðar sviðsmyndir um hugsanlega þróun þeirra til framtíðar.

- *Sviðsmyndirnar nýtast m.a. við að:*
  - Skoða hvernig mikilvægar forsendur í starfsumhverfinu og áhrifaþættir í kirkjustarfi geti þróast á komandi árum.
  - Öðlast skilning og þekkingu á helstu drifkröftum og meginstraumum sem munu móta væntingar til kirkjunnar og innviða hennar í framtíðinni.
  - Skapa sameiginlega sýn á mögulegri þróun kirkjustarfs á Íslandi og framsetningu hugmynda gagnvart meðlimum kirkjunnar, samstarfsaðilum, stjórnvöldum o.fl.
  - Að draga fram skilning á því að framtíðin geti þróast með ólíkum hætti sem endurspeglast í samfélagslegum þáttum ekki síður en fjárhagslegum.
  - Auðvelda yfirsýn um áhrif ákvarðana í dag á stöðuna í framtíðinni.

Samtalið er lykilatriði

- *Samtal við alla sem málið varðar*

Einn mikilvægasti þátturinn í sviðsmyndavinnu er samtal við alla sem málið varðar s.s. almenning, leikmenn, embættismenn og aðra lykilaðila um ólíkar sviðsmyndir og þróun þeirra. Þær eru þannig ómetanlegt tæki við stefnumótun og ekki síður til að víkka sjóndeildarhring þeirra er tengjast kirkjunni og hennar starfi. Frekar en að framreikna með hefðbundnum aðferðum núverandi aðstæður, munum við með aðkomu bæði embættismanna og leikmanna móta sviðsmyndir sem taka mið af breyttu landslagi til framtíðar. Það felur í sér m.a. umfjöllun um stjórnskipulag og starfsumhverfi kirkjunnar, eignir hennar, þ.e. jarðir og mannvirki ásamt þeirri heildrænu þjónustu sem kirkjan mun þurfa að geta boðið upp á í framtíðinni.

- *Drifkraftar og grunngerð sviðsmynda*
  - Velt er upp mikilvægustu óvissuþáttum og þróun drifkrafta.
  - Grunngerð sviðsmynda mótast af mikilvægustu drifkröftunum. Þá verða til 2-4 ólíkar sviðsmyndir.
- *Hagnýting sviðsmynda*
  - Betri undirbúningur til að mæta óvissri framtíð.
  - Velt er upp og skilgreint hvað gera skal í hverri sviðsmynd til að tryggja

starfsemi og framþróun.

- Mótuð er ný stefna og/eða mátuð núverandi stefna við sviðsmyndirnar.
- Gerð er áhættugreiningu á þeim ákvörðunum sem kirkjan stendur frammi fyrir.
- Greindir eru nýir möguleikar/valkostir.

Ákvarðanir dagsins í dag munu skipta miklu um framtíðina því er mikilvægt að skilja hvernig framtíðin getur þróast.

Þegar niðurstaða og faglega gerðar sviðsmyndir af nútíð og framtíð þjóðkirkjunnar liggja fyrir, eru fyrir hendi þau tæki sem gera vinnu við stefnumótun mjög auðveld. Að sama skapi koma upp á yfirborðið og verða öllum ljósir þeir agnúar sem nú kunna að hamla eðlilegri framþróun í nútímalegum stjórnarháttum og samskiptum. Þá verður hægt að bregðast við þeim á ábyrgan hátt. Þó að ekkert verði að gert, er að minnsta kosti vitað hvað blasir við þjóðkirkjunni.

- *Kostnaður*

Kostnaðaráætlun er nokkuð erfitt að gera áður en samið hefur verið við sérfræðinga sem ráða þarf til verksins. Þar þarf að ákveða hversu víðtæk sviðsmyndagerðin á að vera, það hefur áhrif á kostnað. Greiningarvinna á innviðum þjóðkirkjunnar er flókin.

Áætla má að kostnaðurinn gæti orðið 6 til 10 milljónir kr.